

การประเมินความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา Needs Assessment of internal Supervision in Schools Under the Supervision of Primary Educational Service Area Office

ARTICLE INFO

Article history:

Received 19 August 2023

Revised 7 September 2023

Accepted 27 November 2023

Available Online 31 December 2023

วรวรรณ ธารนาถ^{1,*}, ชัญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์² และ อรสา จริญญาธรรม³

Worawan Taranat^{1,*}, Chanchai Wongsirasawat² and Orasa Charoontham³

ABSTRACT

This research aimed 1) to study an actual state and desirable state of internal supervision in schools under the supervision of primary educational service area offices and 2) to conduct needs assessment of internal supervision in schools under the supervision of primary educational service area offices. The sample in the study consisted of 400 teachers. The research tool was a 5–point Likert scale questionnaire with 5 dimensions, consisting of 35 questions. The content validity of the questionnaire showed an IOC value ranging between 0.6–1.0, making all the questions appropriate for data collection. The data analysis statistics were percentage, mean, standard deviation, and PNI modified analysis.

The findings from the study revealed: 1) the study of actual state and desired state of internal supervision in schools found the actual state of internal supervision operations in overall at a high level ($\bar{X}=4.26$, S.D.=0.61). When considering by dimension, every dimension was rated at a high level. The dimension with the highest average score was the supervision planning and option setting ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.61). The desired state of internal supervision in overall was at the highest level ($\bar{X}=4.73$, S.D.=0.35). When considering by dimension, every dimension was rated at the highest level. The dimension with the highest average score was also the supervision planning and option setting ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.38), followed by the supervision in action ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.39) and 2) the outcomes of needs assessment of the internal supervision in schools under primary educational service area offices found the highest priority needs index in (1) the supervision media and tools creation, followed by (2) the supervision in action, (3) the study of actual state, problems and needs, (4) the evaluation, improvement and report, (5) the supervision planning and option setting, respectively.

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ประเทศไทย

M.Ed. Educational Administrative Innovation, Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage Pathum Thani Province, Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ประเทศไทย
Association Professor, Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage Pathum Thani Province, Thailand.

³ รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ประเทศไทย
Associate Professor, Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage Pathum Thani Province, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : worawan.ta@vru.ac.th

KEYWORDS: NEEDS / INTERNAL SUPERVISION / SCHOOL

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ต้องการให้เป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม มี 5 ด้าน จำนวน 35 ข้อ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามพบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6–1.0 ซึ่งสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ทุกข้อคำถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิธีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ต้องการให้เป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษา พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$, S.D.=0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ และกำหนดทางเลือก ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.61) สภาพที่ต้องการให้เป็นของการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.73$, S.D.=0.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.38) และด้านการปฏิบัติการนิเทศ ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.39) 2) ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษา พบว่าค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ (1) ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ รองลงมาคือ (2) ด้านการปฏิบัติการนิเทศ (3) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ (4) ด้านการประเมินผล การปรับปรุง และรายงานผล (5) ด้านการวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น / การนิเทศภายใน / สถานศึกษา

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพกำลังคนในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้การศึกษายังช่วยสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศ และช่วยให้ผู้คนมีชีวิตที่มีความสุข และประสบความสำเร็จในสังคม ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญกับการศึกษา และต้องการช่วยให้เด็กเรียนรู้เพื่อให้พวกเขาประสบความสำเร็จในเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทย ให้มีทักษะ มีความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยครูควรมีความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพเป็นอย่างดี และได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรมตามความสามารถ และประสิทธิภาพในการทำงาน อีกทั้งยังมีระบบการสร้างจรรยาบรรณในการบริหารงานบุคคลของครู ซึ่งหมายความว่าเรากำลังพยายามทำให้แน่ใจว่าครูมีประสิทธิภาพและมีศีลธรรมอันดี โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในแบบที่เหมาะสมตามความสามารถของตน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560) ประกอบกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ได้กำหนดไว้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะและความสามารถที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยผ่านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรทุกระดับโดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ระบบการวัดติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ มีระบบการผลิตครูและฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรฐานสากล แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการผลิตครู อาจารย์ และกระบวนการพัฒนาครู อาจารย์ โดยมีการนำกระบวนการนิเทศภายในมาใช้ในการพัฒนาครู ซึ่งการนิเทศการศึกษานี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง

ในการจัดการศึกษาในระยะปฏิรูปการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารและครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการดำเนินงานอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ประกาศให้ปี 2562 เป็นปีแห่งการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามบริบทของสถานศึกษา เพื่อตอบสนองนโยบายการเป็นประเทศไทยยุค 4.0 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญกับการนิเทศโดยได้พัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลที่นำไปใช้กับหน่วยงานในสังกัด โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามีหน้าที่ สนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกแห่งสามารถดำเนินการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในปัจจุบันพบว่าสถานศึกษามีการดำเนินงานนิเทศภายในที่ต่างกันออกไป สิ่งที่เป็นปัญหาต่อการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาโดยยังไม่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่ และไม่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) โดยปัญหาของการนิเทศภายในของสถานศึกษาทุกระดับและทุกสังกัด คือ ส่วนใหญ่ยังขาดการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบและจริงจังทั้งจากภายในและภายนอก เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่างานนิเทศภายในเป็นงานของหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการจึงมอบให้บุคลากรเหล่านั้นรับผิดชอบดำเนินการแทน ผู้บริหารไม่ได้เข้ามามีบทบาทอย่างเต็มที่ในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา นอกจากนี้ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่รู้จุดหมายที่แท้จริงของการนิเทศภายใน มองการนิเทศภายใน คือ การไปสังเกตการสอนของครูภายในชั้นเรียน เป็นการไปตรวจสอบ จับผิด วิพากษ์วิจารณ์ ขาดความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำ ตลอดจนสื่อ เครื่องมือ นวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการนิเทศไม่ได้นำมาใช้เพื่อการสนับสนุนให้เกิดการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างแท้จริง (โสธยา อาแซ, 2563) สอดคล้องกับที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร (2562) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับงานวิชาการน้อยจึงขาดการนิเทศภายใน ปฏิบัติงานนอกสถานศึกษามากเกินไป ทำให้ครูขาดขวัญและกำลังใจด้านการให้ความดีความชอบ

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา เพื่อการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนางานการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาที่กำหนด และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) ดังนั้นการนิเทศภายในสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเนื่องจากการนิเทศภายในเป็นการส่งเสริมคุณภาพด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษา สามารถกระตุ้นชี้แนะแนวทาง ความคิดใหม่ให้เกิดขึ้นกับครูภายในสถานศึกษา โดยเฉพาะที่นำเอาเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ ช่วยให้ครูได้พัฒนาตนเองทางด้านการจัดการเรียนการสอนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และพัฒนาการในวิชาชีพของตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และเมื่อครูพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองแล้วย่อมทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นิกุล ทองหน้าศาล, 2563) การนิเทศภายในสถานศึกษายังมุ่งเน้นการทำงานร่วมกันของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการสอนและคุณภาพการศึกษา (กฤษฎา โพธิ์ชัยรัตน์, 2564) โดยกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ และการประเมินผลและรายงานผล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) แต่จากปัญหาของการนิเทศภายในที่ได้กล่าวมาข้างต้นการนิเทศภายในสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องแสวงหาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อช่วยให้ครูได้พัฒนาตนเองทางด้านการจัดการเรียนการสอนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และพัฒนาการในวิชาชีพของตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ต้องการให้เป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

วิธีการวิจัย

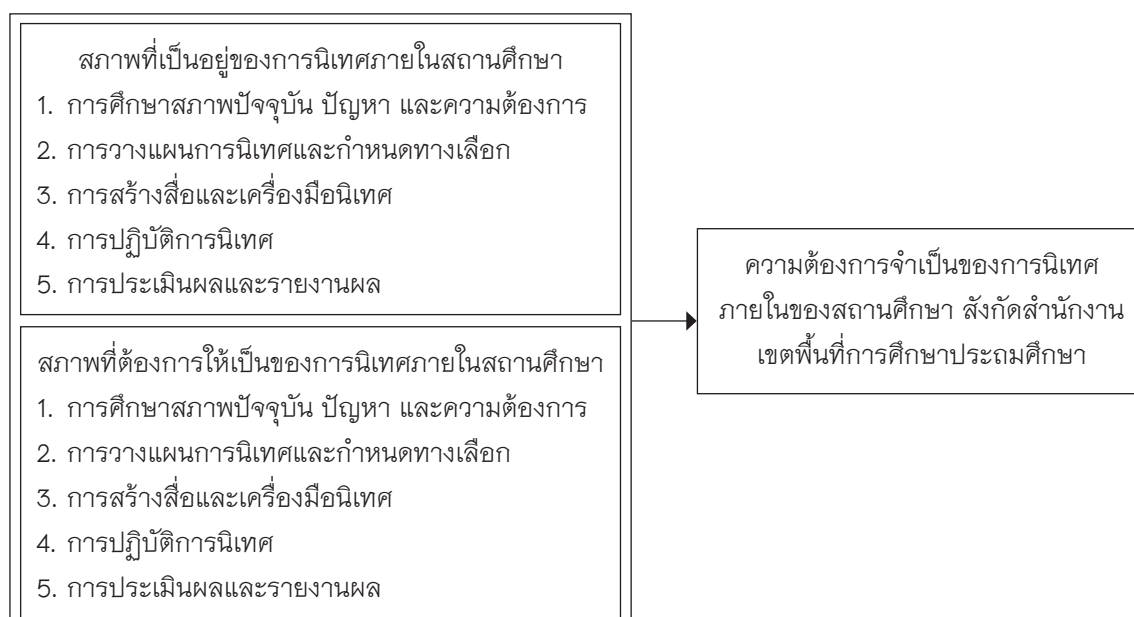
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 230, 495 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 400 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการกำหนดตัวอย่าง กรณิทราบจำนวนประชากรของยามาเน (Yamane, 1973) จากนั้นจึงใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยนำจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ จำนวน 400 คน มาแบ่งสัดส่วนโดยจำแนกตามภูมิภาค 6 ภูมิภาค เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภูมิภาคแล้ว จึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีการจับสลาก โดยจับสลากให้ได้ภูมิภาคละ 1 สพป. เมื่อจับสลากได้ตัวแทน สพป. แล้วจึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีการจับสลากอีกครั้งหนึ่ง โดยจับสลากโรงเรียนใน สพป. ในกรณีที่จับสลากได้โรงเรียนขนาดเล็กหรือโรงเรียนขนาดกลางที่มีจำนวนครูไม่เพียงพอ ให้จับสลากได้อีกครั้งหนึ่งจนได้โรงเรียนที่มีครูเพียงพอที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่าง และเมื่อได้โรงเรียนที่เป็นตัวแทนแล้ว จึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ คือ เก็บจากครุคนไหนก็ได้ที่สะดวกในการตอบแบบสอบถาม จนได้ข้อมูลครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

กรอบแนวคิด

ตัวแปรที่ศึกษา คือ การนิเทศภายในสถานศึกษา 5 ขั้นตอน ตามหลักที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิด และงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562); สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 (2563); สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 2 (2563); สุพัตรา ปาระจุม (2563) และกำชัย ยุกดิชาติ (2564) มี 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ 4) การปฏิบัติการนิเทศ และ 5) การประเมินผลและรายงานผล ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมินชนิดตรวจสอบรายการ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ต้องการให้เป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษา มี 5 ด้าน จำนวน 35 ข้อ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert (1987) โดยคะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด คะแนน 4 หมายถึง มาก คะแนน 3 หมายถึง ปานกลาง คะแนน 2 หมายถึง น้อย และคะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด และผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6–1.0 ซึ่งสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ทุกข้อคำถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอเก็บรวบรวมข้อมูลและแบบสอบถามในการวิจัยให้โรงเรียนที่สุ่มตัวอย่างมาได้ เพื่อให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยการส่งหนังสือขอเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ พร้อมกันนี้ได้แนบแบบประเมินออนไลน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แพลตฟอร์ม Google Forms โดยครูสามารถตอบแบบประเมินได้โดยการสแกน QR Code
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมา จำนวน 400 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด และทำการตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบข้อคำถาม และวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ต้องการให้เป็นของการดำเนินงานนิเทศภายใน และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในการแปลผลค่าเฉลี่ยของข้อมูลตามเกณฑ์ของ Best (1977) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	แปลว่า	มีสภาพที่เป็นอยู่/สภาพที่ต้องการให้เป็นมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	แปลว่า	มีสภาพที่เป็นอยู่/สภาพที่ต้องการให้เป็นมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	แปลว่า	มีสภาพที่เป็นอยู่/สภาพที่ต้องการให้เป็นปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	แปลว่า	มีสภาพที่เป็นอยู่/สภาพที่ต้องการให้เป็นน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	แปลว่า	มีสภาพที่เป็นอยู่/สภาพที่ต้องการให้เป็นน้อยที่สุด

2. การประเมินความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษา และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ กับสภาพที่ต้องการให้เป็นตามขั้นตอนแล้วเรียงลำดับของผลต่างของคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยโดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) โดยการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่ต้องการให้เป็น (I) และสภาพที่เป็นอยู่ (D) โดย (I-D) แล้วหารด้วยค่าสภาพที่เป็นอยู่ (D) เพื่อถ่วงน้ำหนักก่อนที่จะมีการจัดเรียงลำดับความสำคัญ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายใน มีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ต้องการให้เป็นของการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ต้องการให้เป็นของการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาวรวมและรายด้าน (n=400)

การนิเทศภายในของสถานศึกษา	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่ต้องการให้เป็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	4.24	0.62	มาก	4.72	0.39	มากที่สุด
2. ด้านการวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก	4.36	0.61	มาก	4.76	0.38	มากที่สุด
3. ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ	4.21	0.69	มาก	4.74	0.38	มากที่สุด
4. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	4.26	0.65	มาก	4.76	0.39	มากที่สุด
5. ด้านการประเมินผล การปรับปรุง และรายงานผล	4.25	0.69	มาก	4.69	0.44	มากที่สุด
ภาพรวม	4.26	0.61	มาก	4.73	0.35	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$, S.D.=0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.61) รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ($\bar{X}=4.26$, S.D.=0.65) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ($\bar{X}=4.21$, S.D.=0.69)

สภาพที่ต้องการให้เป็นของการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.73$, S.D.=0.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.38) และด้านการปฏิบัติการนิเทศ ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.39) รองลงมา คือ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ($\bar{X}=4.74$, S.D.=0.38) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผล การปรับปรุง และรายงานผล ($\bar{X}=4.69$, S.D.=0.44)

3. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาวรวมและรายด้าน (n=400)

การนิเทศภายในของสถานศึกษา	สภาพที่เป็นอยู่ (D)	สภาพที่ต้องการให้เป็น (I)	ความต้องการจำเป็น	
			PNI _{modified}	ลำดับที่
1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	4.24	4.72	0.11	3
2. ด้านการวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก	4.36	4.76	0.09	5
3. ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ	4.21	4.74	0.13	1
4. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	4.26	4.76	0.12	2
5. ด้านการประเมินผล การปรับปรุง และรายงานผล	4.25	4.69	0.10	4
ภาพรวม	4.26	4.73	0.11	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (PNI_{modified} = 0.11) โดยด้านที่มีดัชนีอันดับความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ (PNI_{modified} = 0.13) ลำดับที่ 2 คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ (PNI_{modified} = 0.12) ลำดับที่ 3 คือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ (PNI_{modified} = 0.11) ลำดับที่ 4 คือ ด้านการประเมินผล การปรับปรุง และรายงานผล (PNI_{modified} = 0.10) และลำดับที่ 5 คือ ด้านการวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก (PNI_{modified} = 0.09)

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ของการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ

2. ผลการศึกษาสภาพที่ต้องการให้เป็นของการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก และด้านการปฏิบัติการนิเทศ รองลงมา คือ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผล การปรับปรุง และรายงานผล

3. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (PNI_{modified} = 0.11) โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ (PNI_{modified} = 0.13) ลำดับที่ 2 คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ (PNI_{modified} = 0.12) ลำดับที่ 3 คือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ (PNI_{modified} = 0.11) ลำดับที่ 4 คือ ด้านการประเมินผล การปรับปรุง และรายงานผล (PNI_{modified} = 0.10) และลำดับที่ 5 คือ ด้านการวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก (PNI_{modified} = 0.09)

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ของการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาส่วนใหญ่มุ่งให้ความสำคัญกับการนิเทศภายใน ซึ่งอยู่ในขอบข่ายงานบริหารงานวิชาการซึ่งถือเป็นงานที่เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา โดยการนิเทศภายในเป็นการส่งเสริมคุณภาพด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษา สามารถกระตุ้นชี้แนะแนวความคิดใหม่ให้เกิดขึ้นกับครูภายในสถานศึกษา โดยเฉพาะที่นำเอาเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ช่วยให้ครูได้พัฒนาตนเองทางด้านการจัดการเรียนการสอนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและพัฒนาการในวิชาชีพของตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเมื่อครูพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองแล้วย่อมทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การนิเทศภายในของสถานศึกษายังลดการพึ่งพาการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาต้นสังกัดที่อาจจะมีภารกิจจากสถานศึกษาในสังกัดที่มีจำนวนมาก ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจึงส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดมีการดำเนินงานนิเทศภายในได้ด้วยตนเอง จึงทำให้ผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นอยู่ของการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของมารีสา ทองคำ (2560) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของอำเภอสรคบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาของอำเภอ

สรรพบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผลการศึกษาสภาพที่ต้องการให้เป็นของการดำเนินงานในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายใน มีความต้องการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในงานพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ประสานงานและความร่วมมือให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างงานทุกงานที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังสร้างความมั่นคงในอาชีพครู สร้างสรรค์กำลังใจแก่บุคลากรเพื่อการพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณภาพตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่จะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น และได้มาตรฐานตามหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตเมธ ชีระสุนทรไท (2562) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นของครูที่มีต่อกระบวนการนิเทศการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 จังหวัดสมุทรปราการพบว่า ครูมีสภาพความคาดหวังให้เกิดการปฏิบัติต่อกระบวนการนิเทศการสอนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. จากผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูเห็นความสำคัญของสื่อและเครื่องมือนิเทศ ซึ่งสื่อเป็นสิ่งที่จะช่วยในการปฏิบัติการนิเทศเพื่อแก้ปัญหาและพิจารณาการทำงานของคุณครู เช่น บทเรียนด้วยตนเอง วิดีโอเทป เครื่องบันทึกเสียง ฯลฯ ซึ่งในปัจจุบันใช้เป็นเครื่องมืออุปกรณ์ทาง ICT แล้ว แต่บางสถานศึกษาอาจจะยังขาดแคลนงบประมาณที่ใช้ในการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ทาง ICT เหล่านี้จึงทำให้ครูมีความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศภายในของสถานศึกษา ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศเป็นลำดับแรก สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตเมธ ชีระสุนทรไท (2562) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นของครูที่มีต่อกระบวนการนิเทศการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นต่อกระบวนการนิเทศการสอนด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือเป็นลำดับที่ 1 ส่วนผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาบางแห่งอาจมีโครงการนิเทศภายในของสถานศึกษาแต่ยังมีแนวปฏิบัติที่ไม่ชัดเจนให้เห็นเป็นรูปธรรม โดยในส่วนของปฏิบัติการนิเทศนั้นมีตั้งแต่การประชุมเตรียมการก่อนการดำเนินงานนิเทศภายใน ดำเนินการนิเทศภายในตามวิธีการ / ขั้นตอนและใช้เครื่องมือตามแผนที่กำหนด ดำเนินการนิเทศภายในได้ตามระยะเวลาที่กำหนด สะท้อนผลการนิเทศภายในระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู สร้างขวัญกำลังใจระหว่างกันอยู่เสมอ มีการนัดหมายในการสังเกตการสอนระหว่างครูอย่างชัดเจน มีการให้คำแนะนำในการปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและร่วมกันพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะยังไม่เป็นไปตามความต้องการของครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ MemduhoGLu (2012) ที่ศึกษาปัญหาการนิเทศการศึกษาในมุมมองของครู ผู้บริหารผู้บังคับบัญชาและอาจารย์ในประเทศตุรกีพบว่า มุมมองของครูและผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษายังมองว่าการนิเทศการศึกษาด้านการเรียนการสอนยังขาดแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ระบบในการกำกับดูแลและไม่มีกระบวนการนิเทศการศึกษาอย่างจริงจัง โดยผู้ให้สัมภาษณ์มองว่าการนิเทศการศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญควรได้ได้รับการพัฒนาให้สถานศึกษาควรให้ความสำคัญเพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป และผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 คือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาบางแห่งยังให้ความสำคัญกับการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งอาจจะทำให้การนิเทศภายในไม่เป็นไปตามบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของครู ดังนั้นครูจึงมีความต้องการจำเป็นด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่ต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ศึกษาปัญหา อุปสรรค วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานนิเทศภายใน จัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่มีความต้องการ จัดประชุม ระดมความคิดเห็นเพื่อสร้างวิสัยทัศน์

เป้าหมายร่วมกันและนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็นไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน นิเทศภายใน สอดคล้องกับแนวคิดของสุพัตรา ปาระจุม (2563) ที่กล่าวว่า การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความ ต้องการ เป็นขั้นตอนที่สถานศึกษามีการสำรวจปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน วิเคราะห์ปัญหาและความ ต้องการจำเป็นจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วนก่อนหลังซึ่งอาศัยความร่วมมือจากคณะครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผู้บริหารทุกระดับควรสนับสนุนและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษา ในส่วนของการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศและการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
2. ครูควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษา ในส่วนของการสร้างสื่อและ เครื่องมือนิเทศที่สอดคล้องกับยุคศตวรรษที่ 21 เน้นการใช้ ICT ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การประชุม ระบบทางไกล เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา
2. ควรมีการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกระดับในการพัฒนาการนิเทศภายในของสถาน ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
3. ควรพัฒนาแนวปฏิบัติความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กฤตเมธ ชีระสุนทรไท. (2562). การประเมินความต้องการจำเป็นของครูที่มีต่อกระบวนการนิเทศการสอนของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ. [วิทยานิพนธ์ ปรียญมหาบัณฑิต, ไม่ได้ตีพิมพ์]. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- กฤษฎา โพธิ์ชัยรัตน์. (2564). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่เสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. [วิทยานิพนธ์ ปรียญดุษฎีบัณฑิต, ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กำชัย ยุกดิชาติ. (2564). การดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแก ประชาชนุทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 2. [การค้นคว้าอิสระ ปรียญมหาบัณฑิต, ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิกุล ทองหน้าศาล. (2563). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบการสอนงานและระบบพี่เลี้ยงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร. [วิทยานิพนธ์ปรียญดุษฎีบัณฑิต, ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- มารีสา ทองคำ. (2560). แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของอำเภอสรคบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยนาท. [วิทยานิพนธ์ปรียญมหาบัณฑิต, ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134. ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560) : 79.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร. (2562). คู่มือนิเทศ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา มุกดาหาร.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2. (2563). *คู่มือดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน “2563 ปีทองแห่งการนิเทศภายใน”*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 2. (2563). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563, 26 เมษายน). *แนวทางการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน*. https://drive.google.com/file/d/1BBHmefKsGgOi_8AKeKufgE8w-UbBX/view.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566, 3 พฤษภาคม). *ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา*. https://data.bopp-obec.info/emis/person-all-sum-list.php?Area_CODE=1302.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. บริษัท พริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.
- สุพัตรา ปาระจุม. (2563). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสธยา อาแซ. (2563). *การบริหารระบบนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้รูปแบบ 3 SMART MUNO*. โรงเรียนบ้านมโนะ.
- Best, J. W. (1977). *Research in education*. (3rd ed). Prentice.
- Likert, R. (1967). *Theory and measurement*. Wiley & Son.
- MemduhoGLu, H.B. (2012). The Issue of Education Supervision in Turkey in the Views of Teachers, Administrators, Supervisors and Lecturers. *Educational Sciences: Theory and Practice*. 12(1), 149–156.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed). Harper and Row.